

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t):	Hoppu, Petri
Julkaisun nimi:	NORDLEK: kansantanssia pohjoismaisittain
Julkaisuvuosi:	2018
Versio:	Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hoppu, P. (2018). NORDLEK: kansantanssia pohjoismaisittain. *Kansanmusiikki*, (3), 34.

NORDLEK - Kansantanssia pohjoismaisittain

Kulttuurialoilla pohjoismaisen yhteistyön juuret ulottuvat pitkälle. Sitä edelsi 1800-luvulla poliittinen skandinavismi, joka pyrki luomaan Pohjoismaista valtiollisen yhteisön, mutta tämä projekti kaatui Tanskan ja Preussin/Itävallan väliin sotaan, jossa pohjoiset naapurit eivät antaneet apua tanskalaisten epätoivoiseen taisteluun ylivoimaista vihollista vastaan. Kuitenkin poliittisen skandinavismin kuoltua kulttuurinen yhteistyö jäi eloon ja alkoi pikkukuhiljaa vahvistua monella rintamalla: näin myös kansantanssissa.

Kansantanssi kuuluu aloihin, joissa säännöllistä yhteistyötä eri Pohjoismaiden välillä on harjoitettu pisimpään. Ruotsalainen Philochoros-kansantanssiryhmä teki jo 1800-luvulla kiertueita Suomessa, Tanskassa ja Norjassa, ja se toimi myös esikuvana muissa Pohjoismaissa virinneelle kansantanssitoiminnalle vuosisadan vaihteessa. Monet Philochoroksen esittämistä tansseista siirtyivät muiden pohjoismaisten kansantanssiryhmien ohjelmistoihin, kun kansantanssin pioneerit vierailivat Ruotsissa näitä tansseja opettelemassa.

Yhteiset tapahtumat käynnistyvät

Laajempi yhteistyö syntyi kuitenkin vasta ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Ruotsissa syntyi tuolloin ajatus yhteispohjoismaisesta ”kansantanssikongressista”, jollainen järjestettiin Skansenilla 1920. Tämän jälkeen vastaavia tapahtumia alettiin järjestää eri Pohjoismaissa: vuodesta 1922 nimellä Nordisk Bygdeungdomsstämman. Suomessa Pohjoismaiden kansantanssijat kokoontuivat ensimmäisen kerran vuonna 1934 Helsingissä.

Aluksi yhteistyön muodot olivat varsin kirjavia ja tapahtumia järjestettiin melko sattumanvaraisesti paikallisten toimijoiden aloitteellisuudesta riippuen. Lisäksi ensimmäisiä tapahtumia leimasi kansainvälisyys, joka niistä katosi suurelta osin toisen maailmansodan jälkeen. Useita kansantanssiryhmiä tuli Pohjoismaiden ulkopuolelta Englannista, Itävaltasta, Saksasta, Latviasta ja erityisesti Virossa. Viimeksi mainitun kansantanssin johtotähtenä toimi tuolloin Anna Raudkats, jonka aloitteesta virolaiset ryhmät vierailivat useissa tapahtumissa aina 30-luvun puoleenväliin asti ja kerran myös toisen maailmansodan jälkeen.

Suomesta näihin tapahtumiin osallistuivat ennen toista maailmansotaa vain suomenruotsalaiset kansantanssijat, jotka olivatkin erittäin innokkaita. Suomenkieliset kansantanssijärjestöt eivät olleet

Yvonne Hjelm

mukana edes Helsingissä 1934 Finlands Svenska Folkdansringin edustajien taivutelu-rytityksistä huolimatta. Ensimmäisen kerran ne lähtivät mukaan yhteistyöhön vuonna 1939 Tukholman kansainväliseen kansantanssikongressiin, jossa kaikki Pohjoismaat tanssivat yhteisen ohjelman Tukholman olympiastadionilla. Kyseisenä vuonna alettiin myös keskustella yhteistyön vakinaistamisesta, mutta nämä keskustelut jäivät alkavan sodan jalkoihin.

Kohti NORDLEK-sopimusta

Toisen maailmansodan jälkeen yhteistyö alkoi vakiintua, ja vuodesta 1954 lähtien yhteispohjoismaisen tapahtuma järjestettiin pääsääntöisesti kolmen vuoden välein vuorotellen eri Pohjoismaissa Islantia lukuun ottamatta. Tällöin myös suomenkieliset kansantanssijärjestöt olivat tiiviisti mukana. Pian käynnistyivät uudelleen yhteistyön lisäämiseen tähtäävät keskustelut, ja 1950-luvulla alkoivat kunkin tapahtuman edellä kokoontua myös osallistujamaiden delegaatiot suunnittelemaan tulevaa toimintaa.

Vuonna 1961 laadittiin tiekartta yhteiseen sopimukseen pääsemisestä, ja sitä työstettiin 1970-luvun puoleenväliin asti. Jo ennen lopullisen sopimuksen allekirjoitusta tapahtuman nimeksi muutettiin Nordlek, joka oli humoristinen mukaelma aiemmin kaatuneesta pohjoismaisesta talousyhteistyöhankkeesta Nordekista. Kymmenen pohjoismaista kansantanssi- ja kansanmusiikkialan järjestöä allekirjoitti Nordlek-sopimuksen vuonna 1975 Ruotsin Biskops-Arnössa.

Nordlek-sopimus ei suinkaan pysäyttänyt toiminnan kehitystä, vaan juuri 70-luvun puolellessa se alkoi laajentua entisestään, kun varsinaisten Nordlek-tapahtumien rinnalle tuli satunnaisemmin järjestettyjä Isleik-, Havleikur- ja Grön-

leik-tapahtumia Islannissa, Färsaarilla ja Grönlannissa. Ehkä merkittävin uudistus oli kuitenkin lapsille ja nuorille suunnatun Barnlek-tapahtuman synty 1990-luvun alussa. Vuodesta 1992 alkaen näitä on järjestetty kaksitoista kaikkialla Pohjoismaissa.

Falun 2018

Nordlek-sopimuksen allekirjoituksen jälkeen sopijaosapuolten määrä on vähitellen laajentunut kahdeksaantoista, ja Nordlek-tapahtumia on järjestetty kolmen vuoden välein, viimeksi viime kesänä Falunin kauniiden maisemien keskellä. Virallisesti Falunissa järjestettiin 38. tapahtuma, mutta todellisuudessa tapahtumia on ollut yksi enemmän. Toista maailmansotaa seuranneen sekasorron aikana ensimmäinen sodanjälkeinen tapahtuma sai vahingossa saman järjestysnumeron kuin vuonna 1937 järjestetty edellinen, eikä tätä virhettä ole korjattu koskaan.

Falunin Nordlek noudatti hyvin pitkälle tapahtumalle tyypillistä perinteistä kaavaa, johon kuuluvat näyttävät kulkueet, yhteisesitykset ja lukuisat vapaamuotoiset tanssitilaisuudet. Falunissa lähes 2000 hengen juhlakulkue lähti liikkeelle Suurtorilta ja kulki kaupungin halki Lugnetin urheilukeskukselle, jossa järjestettiin useimmat esitykset ja yhteistanssitilaisuudet.

Yksi vaikuttavimmista esityksistä oli Jalas-areenalla toteutettu päätösjuhla, joka oli rakennettu Nils Holgerssonin tarinan ympärille. Tanssivien hahmien kanssa matkannut Nils sai tällä kerta tutustua polskatanssin eri muotoihin kaikkialla Ruotsissa, ja lopulta matkalaiset päätyivät Suomen puolelle, jonne luovutettiin Nordlek-lippu. Seuraava tapahtuma on nimittäin Tampereella vuonna 2021.

Falunissa oli panostettu myös musiikkiin, ja tapahtumassa esiintyikin ruotsalaisen kansanmusiikin kärkinimiä kuten Hoven Droven ja Spöket i köket. Parhaimmillaan Jalas-areenalla saattoikin ihailla eri-ikäisten tanssijoiden improvisointia, joka sai vahvaa potkua huippumuusikoiden rytmikkästä ja intensiivisestä soitosta. Nämä tilaisuudet tarjosivat upean kuvan Nordlekista kansanmusiikoiden ja -tanssijoiden yhteisenä, rajat ylittävänä foorumina. Tätä samaa on varmasti luvassa kolmen vuoden kuluttua Tampereella, jossa juhliitaan pohjoismaisen kansantanssiyhteistyön satavuotista taivalta.

Petri Hoppu